

Oponentský posudek bakalářské práce Štěpána Hamajdy *Písně skupiny Marsyas v kontextu dobového hudebního provozu*

ÚČLK FF UK v Praze, obor český jazyk a literatura

Cíl práce, její účel a směřování

Práce má téma vymezené materiálem, tedy tvorbou hudební folk-rockové skupiny Marsyas; zřetelem primárně k textům a jejich poetice práce patří do oboru, v němž je obhajována. Výkladové pojetí je založeno na tradičních předpokladech „zmapování“ zvoleného kulturního jevu; jeho mezioborový charakter (hudba, texty) i postavení na kulturním poli (populární kultura s jádrem tvorby v normalizačním dvacetiletí) určuje i výkladový postup, který je založen na historickém pozorování výskytu daného kulturního jevu, tedy na postupech ustálených v oblasti dějin kultury.

Metodologie

Práce má před sebou enormně rozsáhlé spektrum textů (v širokém kulturním slova smyslu) i jevů. Proto musí volit určitou redukci. Vypůjčuje si postup, který použil i Josef Prokeš v knize *Česká folková píseň v kontextu 60.–80. let 20. století* (2013): tuto bohatost redukuje výběrem jedné „stěžejní“ písně, která je pak vnímána jako synekdocha celku (tvorba určitého období, alba apod.). Tento postup je účelný, ale zároveň i metodologicky problematický, a proto mi přijde líto, že není větší pozornost věnována kritické reflexi oné „stěžejnosti“ – podle čeho ji stanovit a jak zástupnost části za celek koncipovat. A větší kritický odstup od toho, jak kdo co dělá, by byl v tomto případě žádoucí tak vůbec.

Práce s odbornou literaturou

Práce se opírá o bohatou škálu různorodé literatury, věnované českému folku z hlediska jeho autonomních rysů i společenské funkce (logicky primárně právě v období normalizace) i specifice písně jako svébytného kulturního textu či vztahu písňového a básnického textu. Velké nároky na Štěpána Hamajdu ale v tomto ohledu klade fakt, že kromě literatury akademicky standardní (Nešpor, Houda) musí pracovat i s produkcí popularizační a komerční, která přistupuje ke kulturně historické akurátnosti často velmi ležérně; proto do práce občas proniknou i nedoložitelné legendy a mýty, jako např. příběh o tom, jak agenti StB ve studiu Supraphonu ničí připravovanou desku sdružení Šafrán (s. 13) – máme si představovat, že trávili čas lámáním vinylových výlisků či škrábali svými nožíky matrici? Podobně ošemetné z hlediska historizujícího psaní je přebírání vzpomínek dobových aktérů z rozhovorů, vracejících se k událostem se značným časovým odstupem. Totéž lze říci o výkladu, že k záměně původních tří příjmení za jméno Marsyas došlo s účelem „skrýt svá jména před strukturami KSČ“ (s. 20); struktury měly jistě dost pohodlných nástrojů, jak si jména členů skupiny kdykoli zjistit.

Větší rozlišování akademické přijatelnosti zvolených zdrojů by práci rozhodně prospělo. Tak třeba pro výklad vzniku pojmu „folk“ v kontextu americké kultury 50. let jsou jistě k dispozici desítky akademických prací (např. Cantwell, Robert: *When We Were Good: The Folk Revival*. Cambridge: Harvard University Press, 1996), a není tedy důvod opírat se o to, co píše Jaroslav Hutka na svých webových stránkách. Naopak volba Frithovy monografie *Performing Rites* jako základní opory pro interpretaci dané hudby, textů a performance je funkční a práci dobře slouží.

Styl a prezentace

Práce volí styl, který je dostatečně čitelný a většinou i čtivý. Někdy ve fanouškovském zaujetí utíká až příliš stranou (např. když se na s. 12 od sdružení Šafrán dostane až k Pallasově vydavatelské činnosti v emigraci ve Švédsku, která s Marsyas vsutku nijak nesouvisí), ale je v celku koherentní a drží si zřetelnou výkladovou logiku, odvíjející se od linearity vykládaného materiálu.

Občas v textu zůstaly faktografické nepřesnosti, např. opět na s. 12 se uvádí, že Vladimír Merta odešel po podepsání Charty 77 do emigrace ve Švýcarsku. Zmíněnou Chartu 77 Merta nepodepsal a nikdy neemigroval (obě činnosti lze ale připsat na konto jiných členů Šafránu). Donovan není „americký písničkář“ (s. 18), ale britský či přesněji skotský. Pete Seger se sice jako „Peter“ (s. 18) narodil, ale veškerá jeho tvorba je už spjatá se zkráceným zněním křestního jména.

Některá uváděná historická fakta nemají zdrojování – například výklad prvního koncertu dua Michnová – Kalandra z roku 1971 (s. 19 – 20, pozn. 21) působí dojmem, jako by u toho Štěpán Hamajda byl a podle paměti vyprávěl, jak to bylo.

Autor je tématem velice sympaticky zaujat, což se projevuje třeba v důkladném exkurzu ohledně žánrové kategorizace tvorby skupiny Marsyas. Zde by opět ale – do budoucna – bylo žádoucí vnímat celé spektrum materiálu i v jeho historicitě. Jen jeden příklad: Fakt, že dobová publicistika poloviny 70. let píše o Marsyas jako o „folkovém“, a nikoli folk-rockovém triu, nevychází, myslím, ani tak z nějakého absolutního a autonomního posuzování striktně žánrových kritérií, ale je zjevnou snahou legitimizovat tuto tvorbu v rámci oficiálně přijatelné produkce; výraz „rock“, „rockový“ má v té době velmi negativní socio-politické konotace, a jeho výskyt v označování domácí tvorby je tudíž minimalizován. Podobně dobový slovník kontaminuje třeba zmínku o emigraci Oskara Petra: „Rok nato se s Československem rozešel zcela“ (s. 21). Při emigraci měli dotyční zcela jinou agendu a starosti, než aby se rozcházeli s Československem, ale *Rudé právo* o nich takto s oblibou psalo.

Celkové hodnocení

Takřka všechny výhrady v posudku se týkají první, kulturně historické části. Samotná analýza vybraných písní je myslím zcela přijatelná a není třeba na tomto pokusu o textovou interpretaci nic zpochybňovat. A určité problémy oné první části by neměly devalvovat přínos celé práce; jsou prostě jen důsledkem příliš náročného úkoly, který si autor takto vytyčil. Napsat kulturně historickou monografii skupiny Marsyas by si prostě žádalo víc času a zkušenosti. Je to trochu nešťastné, protože pro samotnou analýzu vybraných písní není onen všeobjímající kontext úplně třeba. K velkému soustu, které si Štěpán Hamajda ukousl, ale mám respekt vzhledem k dnes už vzácnému zanícení a zaujetí, jež je z textu zjevné. Proto při výsledném hodnocení beru v potaz především druhou polovinu práce (výsledný text ostatně rozsahem takřka na dvě bakalářské práce vydá).

Práci **doporučuji k obhajobě** a navrhuji hodnocení známkou **výborně**.

V Praze dne 20. 8. 2021

Prof. PhDr. Petr Bílek, CSc.